

Павлодар облысы әкімдігі,
Павлодар облысы Денсаулық сақтау басқармасының
ШЖҚ "Павлодар медициналық жоғары колледжі" КМК

«БЕКІТЕМІН»
ШЖҚ «Павлодар медициналық жоғары колледжі» КМК
директоры
Б. Касимова
2024 ЖЫЛ

**ШЖҚ «Павлодар медициналық жоғары колледжі» КМК-де
сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша
НҰСҚАУЛЫҚ (жаднама)**

ШЖҚ «Павлодар медициналық жоғары колледжі»КМК-де сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық (жадынама)

Қазақстан Республикасының "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Заңының 22-бабына сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды өз құзыреті шегінде барлық мемлекеттік органдар, ұйымдар, квазимемлекеттік сектор субъектілері мен лауазымды адамдар жүргізуге міндетті.

"Қазақстан Республикасында қылмыс пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті күшейту және құқық қорғау қызметін одан әрі жетілдіру жөніндегі қосымша шаралар туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 22 сәуірдегі № 793 Жарлығымен Мемлекеттік органдардың, мемлекеттік ұйымдар мен мемлекеттік қатысу үлесі бар ұйымдардың басшыларына сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі тікелей міндет жүктелді, бұл үшін дербес жауапкершілік белгіленді.

Қазақстан Республикасының "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Заңына сәйкес сыбайлас жемқорлық ұғымына ресми түсініктеме былайша жазылады:

Сыбайлас жемқорлық - жасапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және олармен байланысты мүмкіндіктерді жеке өзі немесе делдалдар арқылы мүліктік (мүліктік емес) игіліктер мен артықшылықтар алу немесе алу мақсатында заңсыз пайдалануы өзі үшін, не үшінші тұлғалар үшін, сол сияқты осы тұлғаларға игіліктер мен артықшылықтар беру арқылы пара беру.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық-заңда әкімшілік немесе қылмыстық жасаптылық белгіленген, сыбайлас жемқорлық белгілері бар құқыққа қарсы кінәлі әрекет (әрекет немесе әрекетсіздік).

Егер Сізге пара ұсынылса немесе Сізден пара сұралса!

Парақорлық- сыбайлас жемқорлықтың ең тән, қауіпті және кең таралған көрінісі.

Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінде парамен байланысты қылмыстардың үш түрі көзделген:

- пара алу (366-бап);
- пара беру (367-бап);
- парақорлыққа делдалдық (368-бап).

Егер бұл пара туралы болса, онда пара алатын адам (пара алушы) және оны беретін адам (пара беруші) бар.

Параға делдалдық жасау да мүмкін.

Пара алу - бұл ең қауіпті лауазымдық қылмыстардың бірі, әсіресе егер оны адамдар тобы жасаса немесе бопсалаумен бірге жүрсе, бұл лауазымды

адамның жеке өзі немесе делдал арқылы заңды немесе заңсыз әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін материалдық құндылықтарды, мүліктік артықшылықтар мен артықшылықтарды алуынан тұрады.

Пара беру - лауазымды адамды заңды немесе заңсыз іс-әрекеттер (әрекетсіздік) жасауға итермелеуге не берушінің пайдасына, оның ішінде жалпы қамқорлығы немесе қызмет бабындағы попыласы үшін қандай да бір артықшылықтар беруге, алуға бағытталған қылмыс.

Парақорлыққа делдалдық ету-пара алушыға және пара берушіге олардың арасындағы пара алу туралы келісімге қол жеткізуге немесе іске асыруға ықпал ету.

ПАРА БОЛУЫ МҮМКІН:

Заттар - ақша, оның ішінде валюта, банктік чектер мен бағалы қағаздар, бағалы металдар мен тастардан жасалған бұйымдар, автомобильдер, Тамақ өнімдері, бейнетехника, Тұрмыстық техника және басқа да тауарлар, пәтерлер, саяжайлар, гараждар, жер учаскелері және басқа да жылжымайтын мүлік.

Қызметтер мен артықшылықтар – емдеу, жөндеу және құрылыс жұмыстары, санаторий және туристік жолдамалар, шетелге сапарлар, ойын-сауық және басқа шығындарды ақысыз немесе арзан бағамен төлеу.

Параның бүркемеленген (жабық) түрі-қарызға немесе жоқ қарызды өтеу түріндегі банктік несие, төмен бағамен сатып алынған тауарларға ақы төлеу, тауарларды жоғары бағамен сатып алу, пара алушыға, оның туыстарына, достарына жалақы төлей отырып, жалған еңбек шарттарын жасасу, жеңілдетілген несие алу, дәрістер, мақалалар мен кітаптар үшін алымдарды көбейту, казинода "кездейсоқ" ұтыс, жалдау ақысының төмендеуі, несие бойынша пайыздық мөлшерлемелердің өсуі және т. б.

ПАРА АЛҒАНЫ ҮШІН КІМ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІККЕ ТАРТЫЛУЫ МҮМКІН?

Мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адам не оған теңестірілген адам немесе жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адам не лауазымды адам, сол сияқты шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамы (бұдан әрі — лауазымды адам) пара алушы деп танылуы мүмкін.

Жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адам-мемлекеттің функциялары мен мемлекеттік органдардың өкілеттіктерін тікелей орындау үшін ҚР Конституциясында, ҚР Конституциялық және өзге де заңдарында белгіленген лауазымды атқаратын адам, оның ішінде Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаты, судья, сондай-ақ Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет туралы заңнамасына сәйкес «А» корпусының саяси мемлекеттік лауазымын немесе мемлекеттік әкімшілік лауазымын атқаратын адам.

ПАРА ҮШІН ЖАЗА

Пара алу (366-бап):

Мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамның не оған теңестірілген адамның немесе жауапты мемлекеттік лауазымды

атқаратын адамның не лауазымды адамның, сол сияқты шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамының жеке өзі немесе делдал арқылы өзі үшін ақша, бағалы қағаздар, өзге де мүлік, мүлікке құқық немесе мүліктік сипаттағы пайда түріндегі пара алуы пара берушінің немесе ол өкілдік ететін адамдардың пайдасына жасаған әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін, егер мұндай әрекеттер (әрекетсіздік) осы адамның қызметтік өкілеттігіне кірсе, басқа адамдардың пайдасына, не ол лауазымдық жағдайына байланысты мұндай әрекеттерге (әрекетсіздікке) ықпал етуі мүмкін, сол сияқты жалпы қамқорлығы немесе жол бергені үшін параның жиырма еседен елу есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға, не мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Елеулі мөлшерде жасалған дәл сол әрекет, сол сияқты заңсыз әрекеттер (әрекетсіздік) үшін пара алу – параның елу еседен алпыс есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, үш жылдан жеті жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Параның еулі мөлшері ақша сомасы, бағалы қағаздардың құны, өзге де мүлік немесе мүліктік сипаттағы пайда елуден үш мыңға дейінгі айлық есептік көрсеткіш деп танылады.

Дәл осы әрекеттер, егер олар қорқытып алу жолымен жасалса, алдын ала сөз байласу бойынша адамдар тобы бірнеше рет – параның алпыс еседен жетпіс есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға, не мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, жеті жылдан он екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Параның ірі мөлшері ақша сомасы, бағалы қағаздардың, өзге де мүліктің құны немесе мүліктік сипаттағы пайда үш мыңнан астам және он мың айлық есептік көрсеткішке дейін деп танылады.

Егер іс-әрекеттерді қылмыстық топ жасаса, сол сияқты аса ірі мөлшерде-параның жетпіс еседен сексен есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, он жылдан он бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Параның аса ірі мөлшері ақша сомасы, бағалы қағаздардың, өзге де мүліктің құны немесе мүліктік сипаттағы он мыңнан астам айлық есептік көрсеткіштер болып танылады.

Осы баптың бірінші бөлігінде көрсетілген адамның бұрын жасалған заңды әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін алдын ала уағдаластық болмаған кезде, егер сыйлықтың құны екі айлық есептік көрсеткіштен аспаса, мүлікті, мүлікке құқықты немесе өзге де мүліктік пайданы сыйлық ретінде алғаш рет

алуы елеусіз болуына байланысты қылмыс болып табылмайды және тәртіптік немесе әкімшілік тәртіппен қудаланады.

Пара беру (367-бап):

Мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамға, не оған теңестірілген адамға немесе жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамға, не лауазымды адамға, сол сияқты шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамына жеке өзі немесе делдал арқылы пара беру- параның он еседен жиырма есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не мүлкі тәркіленіп немесе онсыз, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, үш жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Елеулі мөлшерде жасалған дәл сол іс-әрекет-параның жиырма еседен отыз есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға, не мүлкі тәркіленіп немесе онсыз бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыруға жазаланады.

Адамдар тобы алдын ала сөз байласып, не ірі мөлшерде немесе бірнеше рет жасаған көрсетілген іс – әрекеттер-параның отыз еседен қырық есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, жеті жылдан он екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады

Аса ірі мөлшерде немесе қылмыстық топ жасаған көрсетілген іс-әрекеттер-параның қырық еседен елу есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, он жылдан он бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Егер осы адам жасаған әрекеттер (әрекетсіздік) алдын ала уағдаластыққа негізделмеген болса, ол бұрын жасаған заңды әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін адамға екі айлық есептік көрсеткіштен аспайтын сомада немесе құны бойынша сыйлықты бірінші рет беру қылмыстық жауаптылыққа әкеп соқпайды.

Пара берген адам, егер оған қатысты адам тарапынан пара бопсалау орын алса немесе ол адам құқық қорғау немесе арнаулы мемлекеттік органға, пара беру туралы өз еркімен хабарласа, қылмыстық жауаптылықтан босатылады.

Парақорлыққа делдалдық (368-бап):

Пара алуда делдалдық, яғни пара алушы мен пара берушінің арасында пара алу және беру туралы келісімге қол жеткізуге немесе орындауға көмектесу - параның бестен он еселенген мөлшерінде айыппұл салуға жазаланады. не мүлкі тәркіленіп немесе онсыз, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Бірнеше рет, не қылмыстық топ немесе адам өзінің қызметтік жағдайын пайдалана отырып жасаған дәл осындай іс-әрекет-параның он еседен жиырма есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не алты жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға, мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыруға жазаланады.

Параны бопсалау туралы көрінеу жалған хабарлау Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінде қылмыс ретінде қаралады және үш жылдан жеті жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеуге не сол мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады (419-бап).

Параны тікелей («егер мәселе біздің пайдамызға шешілсе, онда сіз аласыз...») немесе жанама түрде ұсынуға болады.

ПАРА ҰСЫНЫП ЖАТҚАН ЖАҒДАЙДА СІЗДІҢ ӘРЕКЕТТЕРІҢІЗ

- пара берушінің (пара алушының) пара алудан (беруден) ықыласпен немесе үзілді-кесілді бас тартуы ретінде түсіндірілуі мүмкін ұшқыр мәлімдемелер жасамай, өзін өте мұқият, сыпайы ұстау;

- мұқият тыңдаңыз және Сізге ұсынылатын шарттарды дәл есте сақтаңыз (сомалардың мөлшері, тауардың атауы және қызмет көрсету сипаты, параны беру мерзімі мен әдістері, пара беру нысаны, мәселелерді шешу реттілігі);

- параны тапсыру уақыты мен орны туралы сұрақты келесі әңгімеге дейін қалдыруға тырысыңыз және келесі кездесуге Сізге таныс орынды ұсыныңыз;

- әңгімеде бастаманы өз мойныңызға алмаңыз, "қабылдау үшін көбірек жұмыс жасаңыз", ықтимал пара алушыға (пара берушіге) "сөйлеуге", сізге мүмкіндігінше көп ақпарат беруге мүмкіндік беріңіз;

- егер Сізде дауыс жазу құрылғысы болса, пара алу немесе оны бопсалау туралы ұсынысты (жасырын) жазып алуға тырысыңыз.

ПАРА БЕРУ НЕМЕСЕ БОПСАЛАУ ФАКТИСІНЕН КЕЙІН БІРДЕН НЕ ІСТЕУ КЕРЕК?

Бұл факт туралы Ұлттық қауіпсіздік органдарына, прокуратураға немесе сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметке хабарлау.

Жергілікті билік органдарының өкілдері, құқық қорғау және арнаулы органдар мен өзге де мемлекеттік мекемелердің қызметкерлері тарапынан пара беру немесе бопсалау жағдайында сіз олардың қызметкерлері жасаған қылмыстардың жолын кесу мәселелерімен айналысатын осы органдардың өз қауіпсіздік бөлімшелеріне тікелей жүгіне аласыз.

Пара беру немесе оны бопсалау туралы хабарлама жіберген Сіз құқық қорғау органының басшысымен кездесуге барыңыз.

Сіз пара беру немесе оны бопсалау фактісі туралы мәлімдеме жазыңыз, онда нақты көрсетіңіз: шенеуніктердің қайсысы (тегі, аты, әкесінің аты, лауазымы, мекемесі) Сізге пара ұсынады немесе оны бопсалайды; ұсынылған немесе бопсаланатын параның мөлшері мен сипаты қандай; қандай нақты әрекеттер (немесе әрекетсіздік) үшін сізге пара беріледі немесе бопсаланады параны қай уақытта, қай жерде және қалай тікелей беру керек; одан әрі құқық

қорғау органының нұсқауларына сәйкес әрекет ету; белгіленген тәртіппен жіберу.

Бұдан басқа, ҚР ҚК-нің 247-бабы бар - заңсыз сыйақы алу, яғни мемлекеттік органның не мемлекеттік ұйымның мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген тұлға болып табылмайтын немесе оған теңестірілген адамның, сол сияқты басқарушылық функцияларды орындамайтын мемлекеттік емес ұйымның қызметкерінің мүліктік сипаттағы материалдық сыйақыны, жеңілдіктерді немесе қызметтерді заңсыз алуы оның міндеттерінің шеңберіне кіретін жұмыстарды орындау немесе қызмет көрсету.

Көрсетілген қылмыс үшін жауапкершілік қылмыс жасаудың нақты мән-жайларына қарай сексен айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуды, не сол мөлшерде түзеу жұмыстарын жүргізуді, не сексен сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартуды, не екі мың айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшердегі айыппұлға дейінгі жиырма тәулікке дейінгі мерзімге қамауға алуды көздейді немесе алты жүз сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тарту немесе екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеу арқылы жүзеге асырылады, үш жылға дейінгі мерзімге белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан айыра отырып, мүлкі тәркіленіп немесе онсыз сол мерзімге бас бостандығынан айыруға құқығы бар.

Бұл ретте, егер сыйлықтың құны бес айлық есептік көрсеткіштен аспаса, оның міндеттерінің шеңберіне кіретін, бұрын орындалған жұмысы немесе көрсетілген қызметі үшін алдын ала уағдаластық болмаған кезде адамның сыйлық ретінде материалдық сыйақы, жеңілдіктер немесе мүліктік сипаттағы қызметтер алуы елеусіз болғандықтан қылмыстық құқық бұзушылық болып табылмайтынын және тәртіптік тәртіппен қудаланатынын білу керек.

"Әкімшілік құқық бұзушылық туралы" Қазақстан Республикасының Кодексі Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар үшін жауапкершілікті де көздейді.

Мәселен, 34-тарауда жеке тұлғалардың заңсыз материалдық сыйақы беруі, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамның, не оған теңестірілген адамның заңсыз материалдық сыйақы алуы, заңды тұлғалардың заңсыз материалдық сыйақы беруі, мемлекеттік органдар басшыларының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі шараларды қабылдамауы, бұрын сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған адамдарды жұмысқа қабылдағаны үшін жауапкершілік көзделеді. Аталған құқық бұзушылықтар үшін жауапкершілік шаралары бас бостандығынан айырумен байланысты емес және екі жүзден мың бес жүз айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салуға әкеп соғады.

«УТВЕРЖДАЮ»

Директор КГП на ПХВ

**«Павлодарский медицинский
высший колледж»**

Б. Касимова

2024 года

**ИНСТРУКЦИЯ (памятка)
по противодействию коррупции
в КГП на ПХВ «Павлодарский медицинский высший колледж»**

Инструкция (памятка) по противодействию коррупции В КГП на ПХВ «Павлодарский медицинский высший колледж»

Согласно статье 22 Закона Республики Казахстан «О противодействии коррупции», противодействие коррупции в пределах своей компетенции обязаны вести все государственные органы, организации, субъекты квазигосударственного сектора и должностные лица.

Указом Президента Республики Казахстан от 22 апреля 2009 года № 793 «О дополнительных мерах по усилению борьбы с преступностью и коррупцией и дальнейшему совершенствованию правоохранительной деятельности в Республике Казахстан», на руководителей государственных органов, государственных организаций и организаций с долей государственного участия возложена непосредственная обязанность по противодействию коррупции с установлением за это персональной ответственности.

Официальное разъяснение понятия коррупции, согласно Закону Республики Казахстан «О противодействии коррупции» излагается следующим образом:

Коррупция – незаконное использование лицами, занимающими ответственную государственную должность, лицами, уполномоченными на выполнение государственных функций, лицами, приравненными к лицам, уполномоченным на выполнение государственных функций, должностными лицами своих должностных (служебных) полномочий и связанных с ними возможностей в целях получения или извлечения лично или через посредников имущественных (неимущественных) благ и преимуществ для себя либо третьих лиц, а равно подкуп данных лиц путем предоставления благ и преимуществ.

Коррупционное правонарушение – имеющее признаки коррупции противоправное виновное деяние (действие или бездействие), за которое законом установлена административная или уголовная ответственность.

Если Вам предлагают взятку или у Вас вымогают взятку!

Взятничество является наиболее характерным, опасным и распространенным проявлением коррупции.

Уголовный кодекс Республики Казахстан предусматривает три вида преступлений, связанных со взятками:

- получение взятки (ст. 366);
- дача взятки (ст. 367);
- посредничество во взятничестве (ст. 368).

Если речь идет о взятке, это значит, что есть тот, кто получает взятку (взяткополучатель) и тот, кто ее дает (взяткодатель).

Возможно и посредничество во взятке.

Получение взятки – одно из самых опасных должностных преступлений, особенно если оно совершается группой лиц или сопровождается вымогательством, которое заключается в получении

должностным лицом лично или через посредника материальных ценностей, имущественных преимуществ и выгод за законные или незаконные действия (бездействие).

Дача взятки – преступление, направленное на склонение должностного лица к совершению законных или незаконных действий (бездействия), либо предоставлению, получению каких-либо преимуществ в пользу дающего, в том числе за общее покровительство или попустительство по службе.

Посредничество во взяточничестве – способствование взяткополучателю и взяткодателю в достижении или реализации соглашения между ними о получении даче взятки.

ВЗЯТКОЙ МОГУТ БЫТЬ:

Предметы – деньги, в том числе валюта, банковские чеки и ценные бумаги, изделия из драгоценных металлов и камней, автомашины, продукты питания, видеотехника, бытовые приборы и другие товары, квартиры, дачи, загородные дома, гаражи, земельные участки и другая недвижимость.

Услуги и выгоды – лечение, ремонтные и строительные работы, санаторные и туристические путевки, поездки за границу, оплата развлечений и других расходов безвозмездно или по заниженной стоимости.

Замаскированная (завуалированная) форма взятки – банковская ссуда в долг или под видом погашения несуществующего долга, оплата товаров, купленных по заниженной цене, покупка товаров по завышенной цене, заключение фиктивных трудовых договоров с выплатой зарплаты взяточнику, его родственникам, друзьям, получение льготного кредита, завышение гонораров за лекции, статьи, и книги, «случайный» выигрыш в казино, уменьшение арендной платы, увеличение процентных ставок по кредиту и т.д.

КТО МОЖЕТ БЫТЬ ПРИВЛЕЧЕН К УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ПОЛУЧЕНИЕ ВЗЯТКИ?

Взяткополучателем может быть признано лицо, уполномоченное на выполнение государственных функций, либо приравненное к нему лицо, или лицо, занимающее ответственную государственную должность, либо должностное лицо, а равно должностное лицо иностранного государства или международной организации (далее — должностное лицо).

Лицо, занимающее ответственную государственную должность – лицо, занимающее должность, которая установлена Конституцией РК, конституционными и иными законами РК для непосредственного исполнения функций государства и полномочий государственных органов, в т.ч. депутат Парламента РК, судья, а равно лицо, занимающее согласно законодательству РК о государственной службе политическую государственную должность либо административную государственную должность корпуса «А».

НАКАЗАНИЕ ЗА ВЗЯТКУ

Получение взятки (ст. 366):

Получение лицом, уполномоченным на выполнение государственных функций, либо приравненным к нему лицом, или лицом, занимающим ответственную государственную должность, либо должностным лицом, а равно должностным лицом иностранного государства или международной организации лично или через посредника взятки в виде денег, ценных бумаг, иного имущества, права на имущество или выгод имущественного характера для себя или других лиц за действия (бездействие) в пользу взяткодателя или представляемых им лиц, если такие действия (бездействие) входят в служебные полномочия этого лица, либо оно в силу должностного положения может способствовать таким действиям (бездействию), а равно за общее покровительство или попустительство — наказывается штрафом в размере от двадцатикратной до пятидесятикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок до пяти лет, с конфискацией имущества, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

То же деяние, совершенное в значительном размере, а равно получение взятки за незаконные действия (бездействие) — наказываются штрафом в размере от пятидесятикратной до шестидесятикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок от трех до семи лет, с конфискацией имущества, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

Значительным размером взятки признается сумма денег, стоимость ценных бумаг, иного имущества или выгоды имущественного характера от пятидесяти до трех тысяч месячных расчетных показателей.

Эти же деяния, если они совершены путем вымогательства, группой лиц по предварительному сговору, в крупном размере, неоднократно, — наказываются штрафом в размере от шестидесятикратной до семидесятикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок от семи до двенадцати лет, с конфискацией имущества, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

Крупным размером взятки признается сумма денег, стоимость ценных бумаг, иного имущества или выгоды имущественного характера свыше трех тысяч и до десяти тысяч месячных расчетных показателей.

Если деяния совершены преступной группой, а равно в особо крупном размере, — наказываются штрафом в размере от семидесятикратной до восьмидесятикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок от десяти до пятнадцати лет, с конфискацией имущества, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

Особо крупным размером взятки признается сумма денег, стоимость ценных бумаг, иного имущества или выгоды имущественного характера свыше десяти тысяч месячных расчетных показателей.

Не является преступлением в силу малозначительности и преследуется в дисциплинарном или административном порядке получение впервые

лицом, указанным в части первой настоящей статьи, имущества, права на имущество или иной имущественной выгоды в качестве подарка при отсутствии предварительной договоренности за ранее совершенные законные действия (бездействие), если стоимость подарка не превышала двух месячных расчетных показателей.

Дача взятки (ст. 367):

Дача взятки лицу, уполномоченному на выполнение государственных функций, либо приравненному к нему лицу, или лицу, занимающему ответственную государственную должность, либо должностному лицу, а равно должностному лицу иностранного государства или международной организации лично или через посредника – наказывается штрафом в размере от десятикратной до двадцатикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок до трех лет, с конфискацией имущества или без таковой, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

То же деяние, совершенное в значительном размере, – наказывается штрафом в размере от двадцатикратной до тридцатикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок до пяти лет, с конфискацией имущества или без таковой, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

Указанные деяния, совершенные группой лиц по предварительному сговору, либо в крупном размере или неоднократно, – наказываются штрафом в размере от тридцатикратной до сорокакратной суммы взятки либо лишением свободы на срок от семи до двенадцати лет, с конфискацией имущества, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

Указанные деяния, совершенные в особо крупном размере или преступной группой, – наказываются штрафом в размере от сорокакратной до пятидесятикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок от десяти до пятнадцати лет, с конфискацией имущества, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

Не влечет уголовной ответственности передача впервые лицу, за ранее совершенные им законные действия (бездействие) подарка в сумме или стоимостью, не превышающей двух месячных расчетных показателей, если совершенные этим лицом действия (бездействие) не были обусловлены предварительной договоренностью.

Лицо, давшее взятку, освобождается от уголовной ответственности, если в отношении него имело место вымогательство взятки со стороны лица, или если это лицо добровольно сообщило правоохранительному или специальному государственному органу о даче взятки.

Посредничество во взяточничестве (ст.368):

Посредничество во взяточничестве, то есть способствование взяткополучателю и взяткодателю в достижении или реализации соглашения между ними о получении и даче взятки, – наказывается штрафом в размере

от пятикратной до десятикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок до двух лет, с конфискацией имущества или без таковой, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

То же деяние, совершенное неоднократно либо преступной группой или лицом с использованием своего служебного положения, — наказывается штрафом в размере от десятикратной до двадцатикратной суммы взятки либо лишением свободы на срок до шести лет, с конфискацией имущества, с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.

Заведомо ложный донос о вымогательстве взятки рассматривается Уголовным кодексом Республики Казахстан как преступление и наказывается ограничением свободы на срок от трех до семи лет либо лишением свободы на тот же срок (ст. 419).

Взятка может быть предложена как напрямую («если вопрос будет решен в нашу пользу, то получите.....»), так и косвенным образом.

ВАШИ ДЕЙСТВИЯ В СЛУЧАЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ИЛИ ВЫМОГАТЕЛЬСТВА ВЗЯТКИ

— вести себя крайне осторожно, вежливо, без заискивания, не допуская опрометчивых высказываний, которые могли бы трактоваться взяткодателем (взятковывомгателем) либо как готовность, либо как категорический отказ принять (дать) взятку;

— внимательно выслушать и точно запомнить предложенные Вам условия (размеры сумм, наименование товаров и характер услуг, сроки и способы передачи взятки, форма подкупа, последовательность решения вопросов);

— постараться перенести вопрос о времени и месте передачи взятки до следующей беседы и предложить хорошо знакомое Вам место для следующей встречи;

— не берите инициативу в разговоре на себя, больше «работайте на прием», позволяйте потенциальному взяткополучателю (взяткодателю) «выговориться», сообщить Вам как можно больше информации;

— при наличии у Вас диктофона постараться записать (скрытно) предложение о взятке или ее вымогательстве.

ЧТО СЛЕДУЕТ ВАМ ПРЕДПРИНЯТЬ СРАЗУ ПОСЛЕ СВЕРШИВШЕГОСЯ ФАКТА ПРЕДЛОЖЕНИЯ ИЛИ ВЫМОГАНИЯ ВЗЯТКИ?

Сообщить о данном факте в органы национальной безопасности, прокуратуры либо антикоррупционную службу.

В случаях предложения или вымогательства взятки со стороны представителей местных органов власти, сотрудников правоохранительных и специальных органов и иных государственных учреждений, Вы можете обращаться непосредственно в подразделения собственной безопасности

этих органов, которые занимаются вопросами пресечения преступлений, совершаемых их сотрудниками.

Попасть на прием к руководителю правоохранительного органа, куда Вы обратились с сообщением о предложении Вам взятки или ее вымогательстве.

Написать заявление о факте предложения Вам взятки или ее вымогательстве, в котором точно указать: кто из должностных лиц (фамилия, имя, отчество, должность, учреждение) предлагает Вам взятку или вымогает ее; какова сумма и характер предлагаемой или вымогаемой взятки; за какие конкретно действия (или бездействие) Вам предлагают взятку или вымогают ее; в какое время, в каком месте и каким образом должна произойти непосредственная передача взятки; в дальнейшем действовать в соответствии с указаниями правоохранительного органа; направить в установленном порядке.

Кроме того, существует статья 247 УК РК - получение незаконного вознаграждения, то есть незаконное получение работником государственного органа либо государственной организации, не являющимся лицом, уполномоченным на выполнение государственных функций, или приравненным к нему лицом, а равно работником негосударственной организации, не выполняющим управленческие функции, материального вознаграждения, льгот или услуг имущественного характера за выполнение работы или оказание услуги, входящих в круг его обязанностей.

Ответственность за указанное преступление, в зависимости от конкретных обстоятельств совершения преступления, предусматривает меру наказания от штрафа в размере до восьмидесяти месячных расчетных показателей либо исправительными работами в том же размере, либо привлечением к общественным работам на срок до восьмидесяти часов, либо арестом на срок до двадцати суток до штрафа в размере до двух тысяч месячных расчетных показателей либо исправительными работами в том же размере, либо привлечением к общественным работам на срок до шестисот часов, либо ограничением свободы на срок до двух лет, либо лишением свободы на тот же срок, с конфискацией имущества или без таковой, с лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью на срок до трех лет.

При этом следует знать, что не является уголовным правонарушением в силу малозначительности и преследуется в дисциплинарном порядке получение лицом материального вознаграждения, льгот или услуг имущественного характера в качестве подарка при отсутствии предварительной договоренности за ранее выполненную работу или оказанную услугу, входящую в круг его обязанностей, если стоимость подарка не превышала пяти месячных расчетных показателей.

Кодекс Республики Казахстан «Об административных правонарушениях» также предусматривает ответственность за коррупционные правонарушения.

Так, глава 34 предусматривает ответственность за предоставление незаконного материального вознаграждения физическими лицами, получение незаконного материального вознаграждения лицом, уполномоченным на выполнение государственных функций, либо приравненным к нему лицом, предоставление незаконного материального вознаграждения юридическими лицами, непринятие руководителями государственных органов мер по противодействию коррупции, принятие на работу лиц, ранее совершивших коррупционное преступление. Меры ответственности за указанные правонарушения не связаны с лишением свободы и влекут штраф в размере от двухсот до тысячи пятисот месячных расчетных показателей.